

Xonimkulov Ulugbek Suyunbayevich
O'zbekiston, Jizzax davlat pedagogika universiteti, Informatika va raqamli ta'lim texnologiyalari kafedrasida o'qituvchisi

KOMPYUTER TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH O'QITISH JARAYONINING MUHIM OMILLIDIR

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ – ВАЖНЫЙ ФАКТОР В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

USE OF COMPUTER TECHNOLOGY IS AN IMPORTANT FACTOR IN THE EDUCATIONAL PROCESS

***Annotatsiya:** Kompyuter texnologiyalarini o'quv jarayoniga keng joriy etishning ijobiy va salbiy tomonlarini ko'rib chiqadi. Ta'lim jarayonida kompyuter texnologiyalaridan foydalanish muhim didaktik muammolarni hal qilish uchun mo'ljallangan. Bu, birinchi navbatda, ta'lim jarayonini tashkil etishni takomillashtirish, o'quv jarayonini tezlashtirish va faollashtirish, uning moslashuvchanligi va individual yondashuvini ta'minlashdir. Bundan tashqari, kompyuter texnologiyalari talabalarning o'z-o'zini tayyorlash samaradorligini sezilarli darajada oshirishi, ularning shaxsiyatini rivojlantirishni ta'minlashi, tadqiqot faoliyatini rag'batlantirishi va umuman o'quv jarayonida mustaqillik darajasini oshirishi mumkin.*

***Kalit so'zlar:** kompyuter texnologiyalari, axborot jamiyati, ta'lim, o'qituvchi, ijodkorlik, kompyuterni o'rganishning afzalliklari, ijodiy ko'nikmalar.*

***Аннотация:** Рассматриваются положительные и отрицательные стороны широкого внедрения компьютерных технологий в учебный процесс. Использование компьютерных технологий в образовательном процессе призвано решить важные дидактические задачи. Это, прежде всего, улучшить организацию учебного процесса, ускорить и активизировать учебный процесс, обеспечить его гибкость и индивидуальный подход. Кроме того, компьютерные технологии позволяют существенно повысить эффективность самоподготовки учащихся, обеспечить развитие их личности, стимулировать исследовательскую деятельность и в целом повысить уровень самостоятельности в образовательном процессе.*

***Ключевые слова:** компьютерные технологии, информационное общество, образование, учитель, креативность, преимущества компьютерного обучения, творческие способности.*

***Abstract:** The positive and negative aspects of the widespread introduction of computer technologies into the educational process are considered. The use of computer technologies in the educational process is designed to solve important didactic problems. This is, first of all, to improve the organization of the educational process, speed up and intensify the educational process, ensure its flexibility and individual approach. In addition, computer technologies can significantly increase the efficiency of students' self-training, ensure the development of their personality, stimulate research activities and generally increase the level of independence in the educational process.*

***Key words:** computer technology, information society, education, teacher, creativity, advantages of computer training, creative abilities.*

Inson shaxsining insonparvar, barkamol rivojlanishi ma'naviy ishlab chiqarishning strategik maqsadi bo'lib, uning kuchli tarmog'i ta'lim tizimidir. Ta'lim - ma'lum vaqt davomida bir guruh odamlarning tizimli, tashkiliy ta'lim olishi orqali

bilimlarni uzatish, qayta ishlash va olishning yaxshi yo'lga qo'yilgan jarayoni. Ta'lim muassasasining mavjudligi tufayli odamlar ko'p asrlar davomida katta tajribaga ega tsivilizatsiya mavjud bo'lgan davrda to'plangan bilim va ko'nikmalarga ega bo'ldilar.

Ta'lim bu:

a) asosiy vazifasi shaxsni jamiyat hayotining turli sohalariga tayyorlash va qamrab olishdan iborat ijtimoiy institut;

b) shaxs tomonidan (mustaqil ravishda yoki maxsus ta'lim muassasalarida o'qish jarayonida) olingan tizimlashtirilgan bilimlar, qobiliyatlar, ko'nikmalar (ayniqsa, kasbiy) yig'indisi;

c) bilimlarni egallash jarayoni;

d) shaxsning bilim darajasi ko'p qirrali bilim va yuqori madaniyatga ega bo'lish;

Kishilarning bilimlar chegaralarini kengaytirish uchun malaka va bilimlarni egallash va takomillashtirishga qaratilgan maqsadli faoliyati ilmiy-texnika taraqqiyotining asosiy harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, "ta'lim" tushunchasining mazmunli chegaralarini aniqlash juda muhimdir, uning axloqiy jihatlari har bir alohida holatda uning polisemiyasi tufayli aniqlanadi.

Bu jarayonlarni kompyuter texnologiyalari dasturlashtirilgan ta'lim g'oyalarini rivojlantiradi, zamonaviy kompyuterlar va telekommunikatsiyalarning noyob imkoniyatlari bilan bog'liq bo'lgan ta'lim uchun yangi foydalanilmagan texnologik imkoniyatlarni ochib beradi. Kompyuter (yangi axborot) ta'lim texnologiyalari - bu o'quvchiga ma'lumot tayyorlash va uzatish jarayoni, uni amalga oshirish vositasi kompyuter, ya'ni:

- o'quvchilarda axborot ko'nikmalarini shakllantirish, rivojlantirish aloqa maxorati;

- shaxsni "axborot jamiyati"ga tayyorlash;

- talabalarga yetarli darajada ma'lumot berish ular buni o'zlashtira oladilar;

- talabalar - talabalarda tadqiqot va optimallik ko'nikmalarini shakllantirish qaror qabul qilish.

Kompyuter talabalarning kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish, ularning texnik tafakkurini kengaytirish va chuqurlashtirish, ijodiy bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishda takomillashtirishning yangi texnik va didaktik vositasidir

Kompyuter texnologiyalari asosida talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish jarayoni uch bosqichda amalga oshirilishi kerak:

birinchi bosqich - kompyuter o'quv dasturlari yordamida o'quvchilarning asosiy ijodiy tushunchalari shakllantiriladi;

ikkinchi bosqich - kursda talab qilinadigan grafik ko'nikmalar o'qitish va muloqot qilish uchun kompyuter dasturlari yordamida shakllantiriladi; uchinchi bosqich - ijodiy qobiliyatlar kompyuterda o'qitishning aniq dasturlari asosida shakllanadi va rivojlantiriladi.

uchinchi bosqich - ijodiy qobiliyatlar kompyuterda o'qitishning aniq dasturlari asosida shakllanadi va rivojlanadi.

Masofaviy ta'lim bugungi kunda Internet va zamonaviy kompyuter texnologiyalaridan foydalangan holda ta'lim oladi. Masofaviy ta'lim zamonaviy elektron va kompyuter vositalaridan foydalangan holda ta'lim ma'lumotlari almashinuvi amalga oshiriladi, shu bilan masofaviy ta'lim yuqori sifatli kasbiy ta'lim olish imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytiradi. Kompyuter texnologiyalari talabalarga o'rganilayotgan materialning asosiy hajmini, shu jumladan, tezkor yetkazib berishni ta'minlaydi:

- elektron ta'lim resurslari;
- talabalar va o'qituvchilar o'rtasida interaktiv muloqot qilish imkoniyatini ta'minlash, masalan, onlayn munozaralar, davra suhbatlari va seminarlar davomida;
- olinganlarning tezkor baholanishini kafolatlaydi ta'lim jarayonida olingan bilim va ko'nikmalar.

Masofaviy ta'lim tizimining zaruriy qismi mustaqil ta'lim bo'lganligi sababli, zamonaviy kompyuter texnologiyalari yordamida talaba nafaqat materialni o'rganishi shuningdek videotasvirlar, elektron darsliklar va ma'lumotnomalar juda ko'p turli xil

ma'lumotlarni o'z ichiga olgan elektron kutubxonalar va ma'lumotlar bazalaridan foydalanish imkoniyatiga ega.

Bir so'z bilan aytganda, o'quv jarayonida kompyuter texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarning o'quv faoliyatini tashkil etish shakllarini tiklash muammosini hal qiladi. Agar an'anaviy o'quv sharoitida kognitiv faoliyatni tashkil etishning eng keng tarqalgan shakllari individual va frontal shakllar bo'lsa, ularning ikkalasi ham, kompyuter texnologiyalaridan foydalanish sharoitida bir vaqtning o'zida foydalanish mumkin. Kompyuter texnologiyalarining paydo bo'lishi ta'lim tizimini rivojlantirish va modernizatsiya qilishning asosi sifatida sifat jihatidan yangi ta'lim muhitini yaratish imkonini berdi

Shunday qilib, kompyuter texnologiyalaridagi innovatsiyalar o'quv jarayonining inqilobiy rivojlanishini ta'minlaydi. Kompyuter texnologiyalari innovatsion texnologiyalar sinfiga kiradi, ular intellektual salohiyatning jadal to'planishini ta'minlaydi, jamiyatning barqaror rivojlanishini kafolatlaydi. O'quv jarayonida kompyuter texnologiyalari ilgari masofaviy ta'lim shaklida mavjud bo'lgan va o'qituvchi va talaba o'rtasida zarur aloqaning yo'qligi, yomon nazorat bilan bog'liq ko'plab muammolarga duch kelgan masofaviy ta'limni rivojlantirish uchun yangi, ilgari misli ko'rilmagan imkoniyatlarni ochib berdi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Кулиева Ш.Х., Расулова З.Д. *Инновационная деятельность педагога в образовании. Молодой учёный*, 2016. № 8 (112). С. 978-979.
2. Аноркулова Г.М., Кулиева Ш.Х., Расулова З.Д. *Методологические основы системного подхода при подготовке учителей профессионального обучения. Молодой учёный*, 93:13 (2015). Стр. 588-590.
3. Аноркулова Г.М., Кулиева Ш.Х., Расулова З.Д. *Модель подготовки учителей профессионального образования на основе системного подхода. Молодой учёный*, 93:13 (2015). Стр. 590-592.
4. Rasulova Z.D. Pedagogical peculiarities of developing socio-perceptive competence in learners. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*. Vol. 8. № 1, 2020. Pp. 30-34.
5. Khonimkulov Ulugbek Suyunbaevich. The use of case-study technology in the formation of students' knowledge of computer hardware//*JournalNX - A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal*.2022 Y. 8(03), 78–81.
6. Хонимкулов Улугбек Суюнбаевич , и Султанов Фаррух Абдураимович. (2022). ФОРМИРОВАНИЕ УЧЕБНО-ТВОРЧЕСКОЙ МОТИВАЦИИ СТУДЕНТОВ НА БАЗЕ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ. ТЖЕ - Тематический журнал образования ISSN 2249-9822, Vol-7-выпуск (Q3-2022), 111–116.